

23 Szare Szeregi

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

14) „Zośce”, „Alku”, „Rudym” i Szarych Szeregach.

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1 IX 1939, 17 IX 1939, 1941, 1943,
- postacie: Adolfa Hitlera, Aleksego Dawidowskiego „Alka”, Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”,
- jedną z przyczyn wybuchu II wojny światowej,
- najważniejsze akcje przeprowadzone przez Szare Szeregi.

ROZUMIE

- pojęcia: okupacja, hitlerowcy, ruch oporu, Szare Szeregi, Armia Krajowa (AK), mały sabotaż, akcja pod Arsenalem, obóz koncentracyjny, kryptonim.

POTRAFI

- wskazać na mapie państwa, które we IX 1939 r. zaatakowały Polskę,
- opisać działalność hitlerowców wobec ludności polskiej na ziemiach okupowanych,
- przedstawić organizację ruchu oporu na ziemiach polskich,
- omówić organizację Szarych Szeregów w czasie okupacji niemieckiej,
- omówić działalność Szarych Szeregów,
- opisać cele i przebieg wybranych akcji przeprowadzonych przez Szare Szeregi.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna.

I. Wprowadzenie

Podajemy temat i cele lekcji.

Korzystając z metody opisu, informujemy, w jaki sposób klęska poniesiona przez Niemcy w czasie I wojny światowej odbiła się na sytuacji tego kraju. Omawiamy

postanowienia traktatu wersalskiego i wyjaśniamy, że wynikały one z przekonania państw ententy o wyłącznej odpowiedzialności Niemiec za wybuch I wojny światowej i dlatego należy je jak najdotkliwiej ukarać.

II. Rozwinięcie

Korzystając z podrödziału *Wybuch II wojny światowej* (s. 140), przedstawiamy postać Adolfa Hitlera, okoliczności dojścia przez niego do władzy oraz główne założenia jego polityki.

Wieszamy na tablicy mapę ścienną Polski w czasie II wojny światowej i wskazujemy główne kierunki ataku Niemiec na Polskę. Wyjaśniamy, że wydany przez Hitlera rozkaz ataku doprowadził do wybuchu II wojny światowej, a także zapoczątkował pasmo zbrodni dokonanych w naszym kraju, a później w innych państwach Europy. Zauważamy, że 17 września agresji na Polskę dokonał też Związek Radziecki, co doprowadziło do kapitulacji Polski po 36 dniach walk.

Korzystając z mapy ściennej, omawiamy podział ziem polskich między III Rzeszę i ZSRR dokonany pod koniec kampanii wrześniowej. Wyjaśniamy ten termin uczniom.

Wprowadzamy pojęcie okupacji, a następnie wymieniamy główne cele i przejawy polityki Hitlera wobec Polaków mieszkających na podbitych obszarach.

W kontekście terroru hitlerowskiego na ziemiach polskich przypominamy główne zagadnienia, jakie uczniowie mieli opracować w ramach projektu *Ruch oporu na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej* (komentarz do lekcji):

- Polskie Państwo Podziemne – organizacja i działalność
- Armia Krajowa – organizacja i działalność
- Szare Szeregi – organizacja i działalność
- Bohaterowie Szarych Szeregów – „Alek”, „Rudy” i „Zośka”
- Akcja pod Arsenalem

Prosimy przedstawicieli poszczególnych grup o zaprezentowanie przygotowanych prac.

Podczas prezentacji na temat Polskiego Państwa Podziemnego wyjaśniamy ogrom i kompleksowość działań podejmowanych przez polski ruch oporu, który w warunkach okupacyjnych zdołał stworzyć struktury państwowe.

Przy zagadnieniu Armii Krajowej oraz Szarych Szeregów zwracamy uwagę na poświęcenie ich członków, którzy z narażeniem życia swojego i społeczeństwa polskiego organizowali walkę zbrojną z okupantem, dysponując bardzo ograniczonymi środkami.

Prezentację na temat bohaterów Szarych Szeregów podsumowujemy próbą określenia cech charakteru członków tej organizacji. Zwracamy uwagę na tragedię losu chłopców, którym wojna odebrała nie tylko możliwość prowadzenia normalnego dorosłego życia (byli po maturze), ale ostatecznie i życie.

Prezentację na temat akcji pod Arsenalem możemy wzbogacić projekcją fragmentu filmu *Kamienie na szaniec* ukazującego scenę odbicia „Rudego”.

III. Podsumowanie

Razem z uczniami oceniamy prace grup, wykorzystując arkusz oceny projektu ► .

Wyjaśniamy uczniom, czym był *Kodeks moralności obywatelskiej* ► . Odczytujemy go, a następnie wspólnie odpowiadamy na pytanie, w jakim stopniu Polacy żyjący i działający pod niemiecką okupacją przestrzegali *Kodeksu moralności obywatelskiej*.

Metody kontroli

Ćwiczenie 1 (zeszyt ćwiczeń, s. 71).

Praca domowa

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 72).

Komentarz do lekcji

1. Na dwa tygodnie przed zajęciami proponujemy uczniom udział w projekcie *Ruch oporu na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej*. Dzielimy klasę na pięć grup i każdej przydzielamy jedno z zagadnień. Informujemy też, że forma, w jakiej uczniowie mają przygotować swoją pracę, jest dowolna.
2. Ten temat możemy wzbogacić projekcją filmu *Polska w czasie II wojny światowej* ► .